

Utlåtande 2011:85 RI (Dnr 328-1559/2010)

Uppförande av en vattenorgel i Stockholm

Motion (2010:15) av Hadar Cars (FP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2010:15) av Hadar Cars (FP) om ”Uppförande av en vattenorgel i Stockholm” anses besvarad med vad som sägs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Hadar Cars (FP) har i en motion (2010:15) föreslagit att Stockholms stad ska låta utreda förutsättningarna för att uppföra en vattenorgel i Stockholm.

I motionen ges en beskrivning av den unika vattenorgel som finns i den kroatiska hamnstaden Zadar. Vattenorgeln är inbyggd i en kaj som vetter ut mot en fjärd. När vågor från vind eller passerande båtar slår in mot kajen tränger vattnet in i orgelns pipor varvid luft blåses ut genom orgelpipornas ventiler och skapar toner på i princip samma sätt som i en vanlig orgel. Vilka tonerna blir beror på vattnets rörelser.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd samt Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret har inget att invända om kulturförvaltningen vill ta hänsyn till vattenorgeln som ett förslag till en framtida konstnärlig gestaltning i närområdet i samband med gestaltningen av nya Slussen. Om så sker måste utredning enligt ovan först göras. Finansiering förutsätts ske genom Enprocentsregeln eller inom kulturnämndens budget.

Kulturnämnden pekar på att uppförandet av en vattenorgel i Stockholm är beroende av den s.k. enprocentsregeln.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har inget att erinra mot förslaget som förs fram i motionen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd har inget att erinra mot förslaget som förs fram i motionen.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att förslaget att uppföra en vattenorgel i Stockholm är intressant och anser att det är värt att utreda om förutsättningarna finns för detta i staden.

Stockholms Stadshus AB via *Stockholms Hamn AB* anser att det är viktigt att inga kajplatser som i dag nyttjas av fartyg tas i anspråk till orgeln.

Mina synpunkter

Stockholm är en världsstad, känd för sin närhet till vattnet. Vattnet som sådant är emellertid svårt att utsmycka. En vattenorgel skulle kunna vara ett sätt att få till stånd en mer levande vattenmiljö. Förslaget är därför lovvärt.

Frågan om vattenorgel bör dock behandlas tillsammans med andra förslag om utsmyckningen av Stockholms stadsmiljö som beslutas dels inom kulturnämndens budgetram, dels inom den ram för utsmyckning som enprocentsregeln om utsmyckning av stadsmiljön ger.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2010:15) av Hadar Cars (FP) gällande Uppförande av en vattenorgel i Stockholm

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2010:15) av Hadar Cars (FP) om ”Uppförande av en vattenorgel i Stockholm” anses besvarad med vad som sägs i detta utlåtande.

Stockholm den 11 maj 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ylva Tengblad

ÄRENDET

Hadar Cars (FP) har i en motion (2010:15) föreslagit att Stockholms stad ska låta utreda förutsättningarna för att uppföra en vattenorgel i Stockholm.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd samt Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 december 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm är byggd på fjorton öar i utloppet från sjö till hav. Att på olika sätt använda sig av allt det vatten som omgärdar staden vid konstnärlig gestaltning är därför naturligt. En vattenorgel kan vara ett sätt. Kulturförvaltningen har konstaterat att uppförandet av en vattenorgel är beroende av den så kallade Enprocentsregeln. Enprocentsregeln anger att vid ny-, om- och tillbyggnad i staden ska en procent avsättas för konstnärlig gestaltning.

Stadsledningskontoret har inte utrett kostnader, tekniska förutsättningar eller om bullernivåer påverkas av en vattenorgel som är i ständig drift.

Stadsledningskontoret har inget att invända om kulturförvaltningen vill ta hänsyn till vattenorgeln som ett förslag till en framtida konstnärlig gestaltning i närområdet i samband med gestaltningen av nya Slussen. Om så sker måste utredning enligt ovan först göras. Finansiering förutsätts ske genom Enprocentsregeln eller inom kulturnämndens budget.

Motion (2010:15) av Hadar Cars (FP) gällande ”Uppförande av en vattenorgel i Stockholm” anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 oktober 2010 att som svar på remissen överlämna och återropa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Roger Mogert (S), Ann Mari Engel (V) och Kerstin Wickman (MP), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar Hadar Cars (FP) somriga åsikt att en vattenorgel vore något som kunde vara till glädje för stadens invånare och fungera som en lockelse för dess besökare. Förvaltningen vill dock, trots en positiv grundattityd, peka på att dess verksamhet är beroende av den sk. Enprocentsregeln. Enprocentsregeln anger att en procent vid ny-, om- och tillbyggnad i Stockholm stad ska avsättas för konstnärlig gestaltning. Detta lägger sålunda hinder i vägen för en konstnärlig gestaltning på en mark som inte är under utveckling av staden. Förvaltningen vill dock i samband med gestaltningen av nya Slussen beakta vattenorgeln som ett förslag till en framtida konstnärliga gestaltning i närområdet.

Förvaltningen avser också ta upp förslaget i Stadsmiljögruppen och med Stockholms Hamnar AB som är huvudman och förvaltare av stadens kajer. Via Hamnen kan så utredas dels om Neptunus, lurande i djupet av Mälaren, har kraft att skapa en orgels vackra röst, dels svara på Kung Bores inverkan på gestaltningen under vår mörkare årstid.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2010 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 september 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd har fått en remiss från kommunstyrelsen avseende en motion om uppförande av en vattenorgel i Stockholm. Remissen har även sänts till Södermalm och Spånga-Tensta stadsdelsnämnder. Den har också skickats till kulturnämnden och stadsledningskontoret.

I motionen av Hadar Cars (fp) beskrivs en vattenorgel som finns i en av Kroatians hamnstäder och ett önskemål om att en vattenorgel ska anläggas i Stockholm. Den skulle kunna bli en samlingspunkt för alla som vill söka avkoppling vid vattnet. I motionen hemställer Hadar Cars (fp) att staden utreder förutsättningarna för uppförandet av en vattenorgel i Stockholm.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab och behandlats i förvaltningsgruppen 2010-09-21. Remissvaret ska vara KF/KS kansli tillhanda senast 2010-11-30.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget som förs fram i motionen

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 28 oktober 2010 att ställa sig bakom förvaltningens förslag.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en motion, författad av Hadar Cars (Fp), innehållande förslag om att Stockholm stad låter utreda förutsättningarna för uppförande av en vattenorgel i Stockholm. Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har inget att erinra mot förslaget som förs fram i motionen

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2010 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 november 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Södermalms stadsdelsnämnd har fått en motion av Hadar Cars (FP) på remiss från kommunstyrelsen. I motionen beskrivs en unik vattenorgel belägen i den kroatiska hamnstaden Zadar. Motionären framför att även i Stockholm skulle en vattenorgel utgöra en samlingspunkt för alla som söker avkoppling vid vattnet och föreslår att förutsättningarna för uppförande av en vattenorgel i Stockholm utreds.

Förvaltningen tycker att förslaget är intressant och anser att det är värt att undersöka möjligheterna att anlägga en vattenorgel på en lämplig plats i Stockholm.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tycker att förslaget att uppföra en vattenorgel i Stockholm är intressant och anser att det är värt att utreda om förutsättningar finns för detta i staden. Förutom de i motionen nämnda platserna kunde man undersöka möjligheterna att i samband med utbyggnaden av Nya Slussen hitta en lämplig plats för en vattenorgel.

Stockholms Stadshus AB via Stockholms Hamn AB

Stockholms Hamn AB:s tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Vid en eventuell etablering av en orgel bör sjösäkerheten och tillgängligheten till platsen på land beaktas. Stockholms Hamn (SH) anser också det är viktigt att inga kajplatser som idag nyttjas av fartyg tas i anspråk till orgeln då det är brist på kajplatser för fartyg i Stockholm.

Kajen bör vara fri från förtöjda fartyg då de kan dämpa vågorna och orgeln antas inte kunna spela med full effekt.

Placeringen bör inte väljas så att personer ombord i de kringliggande förtöjda fartygen kan uppleva orgelns musik som störande. Vilket kan bli fallet om man mot sin vilja är tvungen att vistas länge intill orgeln.

De två föreslagna platserna vid Stadshuskajen eller Evert Taubes terrass anser hamnen vara lämpliga ur sjösäkerhetssynpunkt då de ej trafikeras av rörlig fartygstrafik samt att inga fartyg ligger förtöjda vid dessa kajer. Det är ganska ofta sydvästlig vind i Stockholm vilket gör att vågbildningen är god vid de föreslagna platserna. Kajerna passeras av många skärgårdsfartyg och fritidsbåtar som bidrar med vågbildningen.

Hur vida sjöhävningen är tillräcklig eller inte kan inte SH svara på.

RESERVATIONER M.M.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Roger Mogert (S), Ann Mari Engel (V) och Kerstin Wickman (MP) enligt följande.

Vi noterar av förvaltnings svar, att huruvida motionärens önskan kan komma att beaktas, slutligen inte ligger i händerna på varken nämnda Neptunus eller Bore. Snarare faller avgörandet, i vanlig ordning tvingas man konstatera, i händerna på Hermes och Plutos.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2010:15

2010:15

Motion av Hadar Cars (fp) om uppförande av en vattenorgel i Stockholm

Dnr 328-1559/2010

Zadar, en av Kroatiens främsta hamnstäder, är känd för sin unika vattenorgel. Den är inbyggd i en kaj som vetter mot den intilliggande fjärden. När vindens vågor eller dyningar från passerande båtar slår in mot kajen tränger vattnet in i orgelns pipor. Luft blåses då ut genom orgelpipornas ventiler och frambringar toner på, i princip, samma sätt som i en vanlig orgel. Vilka tonerna blir beror på vattnets rörelser.

Kajen över vattenorgeln, som inte är synlig från land, är trappstegsformad ned mot vattnet. Många – föräldrar med barn, pensionärer, förälskade par, studenter med bok i hand och turister av alla slag – slår sig ner kring orgeln för att njuta och fascineras av den harmoniska och samtidigt oförutsägbara musik som både komponeras och framförs av självaste Neptun.

Också i Stockholm skulle en vattenorgel utgöra en samlingspunkt för alla som vill söka avkoppling vid vattnet - för musikälskare, flanörer och turister. I Stockholm finns också många platser där en sådan orgel skulle passa in. Stadshuskajen eller Evert Taubes terrass för att bara nämna några av dem.

Till de frågor – utöver plats, ekonomi och ”cost-benefit” - som måste utredas inför ett eventuellt beslut hör hur vattenorgeln skulle fungera i den miljö som vattnen i och runt Stockholm erbjuder. Är sjöhävningen tillräcklig för att locka Neptun till orgelspel och hur klarar sig orgeln när kung Bore håller den i sitt isande grepp?

Starka skäl talar dock för att en vattenorgel skulle utgöra ett både intressant och värdefullt inslag i Stockholms marina stadsbild.

Med stöd av ovanstående hemställer jag
att Stockholms stad låter utreda förutsättningarna för uppförande av en
vattenorgel i Stockholm.

Stockholm den 18 juni 2010

Hadar Cars